

Το ποσοστό υπεραξίας ή ο βαθμός εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης.

Η περίπτωση της «ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε»

του **Βασίλη Γάτσιου**

Τους τελευταίους μήνες είδαν το φως της δημοσιότητας οι αγώνες των εργαζομένων της «ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε» για υπογραφή Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας με αυξήσεις στους μισθούς τους, μέτρα υγιεινής και ασφάλειας κ.α., ενάντια στην αδιάλλακτη στάση της διοίκησης της επιχείρησης.

Η «**ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε**» όπως αναφέρεται στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της, «δραστηριοποιείται στον κλάδο παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων χάλυβα, αποτελώντας σήμερα μια από τις μεγαλύτερες ελληνικές βιομηχανίες παραγωγής προϊόντων χάλυβα με ηγετική θέση τόσο στην Ελλάδα, όσο και στη Νοτιοανατολική Ευρώπη».

Είναι μέλος του Όμιλου εταιρειών ΣΙΔΕΝΟΡ που, συμπεριλαμβανομένης και της «ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε», αποτελείται από:

- α)** 7 παραγωγικές μονάδες (3 στην Ελλάδα, και από 1 σε Κύπρο, Βουλγαρία, Ρουμανία και βόρεια Μακεδονία),
- β)** 14 κέντρα πωλήσεων/logistics (4 στην Ελλάδα, 3 στη Ρουμανία, 2 στη Βουλγαρία, 2 στη Σερβία, και από 1 σε Ουγγαρία, Αλβανία και βόρεια Μακεδονία),
- γ)** 3 λιμάνια (Αλμυρός Μαγνησίας, Ασπρόπυργος Αττικής, και Port Svishtov (Βουλγαρία)).

Ο Όμιλος ΣΙΔΕΝΟΡ έχει 36 θυγατρικές εταιρείες και εξάγει τα προϊόντα του σε πάνω από 20 χώρες. Οι δραστηριότητές του είναι πλήρως καθετοποιημένες και διακρίνονται στους ακόλουθους τομείς: χαλυβουργίας/ελασματοουργίας, περαιτέρω επεξεργασίας προϊόντων χάλυβα (καθετοποίηση) και πωλήσεων και διανομής των προϊόντων.

Ο Όμιλος ΣΙΔΕΝΟΡ ανήκει στον όμιλο VIOHALCO S.A.

Η «ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε» δεν συντάσσει και δεν δημοσιεύει ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις λόγω του ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ίδιας και των θυγατρικών της περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που συντάσσει η μητρική Εταιρεία VIOHALCO S.A. και για το λόγο αυτό δεν υποχρεούται στην σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Η Εταιρεία εδρεύει στην Ελλάδα, Νομό Αττικής, στο Δήμο Αθήνας, στην οδό Μεσογείων 2-4.

Διαθέτει εργοστάσιο στα Διαβατά (Θεσ/νίκη) έκτασης 441 στρεμμάτων από τα οποία τα 76 είναι στεγασμένα. Η ετήσια παραγωγική δυναμικότητα τόσο του χαλυβουργείου όσο και του ελασματοουργείου είναι 800.000 τόνοι καθ' έκαστο. Παράγει μεγάλη γκάμα προϊόντων χάλυβα σε ποικίλες μορφές,

διαστάσεις και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Η λειτουργία του εργοστασίου ξεκίνησε το 1962 και αποτελεί την πρώτη βιομηχανική μονάδα του Ομίλου ΣΙΔΕΝΟΡ. Διαθέτει τρία υποκαταστήματα στον Αλμυρό Μαγνησίας, ένα στον Ασπρόπυργο και γραφεία στο Μαρούσι Αττικής.

Η μονοπωλιακή θέση της εταιρείας και η δυναμική της στον κλάδο παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων χάλυβα, αποτέλεσε το ερέθισμα για την ενασχόληση με την οικονομική λειτουργία της, όπως αυτή απεικονίζεται στις οικονομικές της καταστάσεις. Με στόχο την βοήθεια της πάλης των εργαζομένων για την ικανοποίηση των δίκαιων αιτημάτων τους και για να δείξουμε ότι **ανεξάρτητα από το πόσο κερδοφόρα ή μη είναι μια καπιταλιστική επιχείρηση, οι εργαζόμενοι αποτελούν αντικείμενο καπιταλιστικής εκμετάλλευσης.**

Πριν παρουσιάσουμε με αριθμούς την εκμετάλλευση που υφίστανται οι εργάτες και εργάτριες στη «ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε.», είναι αναγκαίο να παρουσιάσουμε ορισμένους βασικούς όρους της Μαρξιστικής πολιτικής οικονομίας.

Τα κέρδη κρύβουν το «μυστικό της εκμετάλλευσης»

Ως γνωστό τα επιχειρήματα που προβάλλουν γενικά οι καπιταλιστές για να μειώνουν μισθούς και να χειροτερεύουν διαρκώς τις συνθήκες εργασίας, είναι ότι «*η επιχείρηση δεν πάει καλά*», «*η επιχείρηση είναι ζημιογόνα*», «*τα κέρδη δεν είναι αρκετά για να δοθούν αυξήσεις στους μισθούς*» κ.α. Η επιχειρηματολογία των καπιταλιστών περιστρέφεται γύρω από το κέρδος, αλλά κανείς τους δεν μιλά για την **πηγή του κέρδους**, που δεν είναι άλλη από την **υπεραξία**, δηλαδή τον χρόνο απλήρωτης εργασίας που καρπώνεται ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης, ο καπιταλιστής. Γιατί γίνεται αυτό;

Ο λόγος είναι ότι η αστική τάξη προσπαθεί με κάθε τρόπο να κρύψει ή να συσκοτίσει την εκμετάλλευση που υφίσταται η εργατική τάξη στο πλαίσιο του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Να κρύψει πως ανεξάρτητα από το πόσο κερδοφόρα ή μη είναι μια καπιταλιστική επιχείρηση, οι εργαζόμενοι αποτελούν αντικείμενο καπιταλιστικής εκμετάλλευσης.

Η παραδοχή της παραγωγής υπεραξίας από τους εργάτες και του σφετερισμού του χρόνου εργασίας από τους ιδιοκτήτες των εργοστασίων και των επιχειρήσεων θα σήμαινε αυτομάτως την αναγνώριση από τη μεριά των καπιταλιστών της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης.

Σε αντίθεση με τους κεφαλαιοκράτες, οι εργάτες, οι εργαζόμενοι και οι διανοούμενοι που τάσσονται με το πλευρό τους πρέπει να αποκαλύπτουν το βασικό οικονομικό νόμο του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, το νόμο της υπεραξίας, που στοχεύει στην παραγωγή από τους εργάτες της μεγαλύτερης δυνατής μάζας υπεραξίας και στην ιδιοποίησή της από τους καπιταλιστές. Και υπεραξία παράγει μόνο η ζωντανή εργασία.

Οι κεφαλαιοκράτες ενδιαφέρονται για το ποσοστό κέρδους, γιατί είναι αυτό που δείχνει το βαθμό αξιοποίησης του συνολικού κεφαλαίου τους. Το ποσοστό κέρδους κρύβει αυτό που αποκαλύπτει το ποσοστό υπεραξίας: την εκμετάλλευση της εργασίας από το κεφάλαιο. Διότι συσκοτίζει την πηγή του κέρδους που δεν είναι άλλη από την υπεραξία που παράγεται στην παραγωγή αποκλειστικά από το μεταβλητό κεφάλαιο, δηλαδή από τη ζωντανή μισθωτή εργασία, από τους εργάτες, είτε κάνουν σωματική είτε πνευματική εργασία. Σε αντίθεση μ' αυτό η αστική πολιτική οικονομία παρουσιάζει ως πηγή του κέρδους το συνολικό κεφάλαιο (σταθερό και μεταβλητό) που έχει επενδυθεί στην παραγωγή.

Το «κρυμμένο μυστικό»: Τι είναι υπεραξία;

Το κεφάλαιο συντίθεται από το **σταθερό κεφάλαιο (σ)** που είναι το μέρος του κεφαλαίου που μετατρέπεται σε μέσα παραγωγής (μηχανήματα, πρώτες ύλες κλπ) και δεν μεταβάλλει το μέγεθος της αξίας του στο προτσές της παραγωγής και το **μεταβλητό κεφάλαιο (μ)** που είναι το μέρος του

κεφαλαίου, που έχει μετατραπεί σε εργατική δύναμη, μεταβάλλει την αξία του στο προτσές παραγωγής. Παράγει το δικό του ισοδύναμο και ένα πλεόνασμα πέρα απ' αυτό, μια υπεραξία. (Μαρξ)

Η Οργανική σύνθεση κεφαλαίου (σ/μ) είναι η σχέση (το πηλίκο) του σταθερού προς το μεταβλητό κεφάλαιο. Αντικατοπτρίζει τη μάζα των μέσων παραγωγής που κινεί μια ορισμένη μάζα εργατικής δύναμης. Σχετίζεται με την τεχνολογική εξέλιξη των μέσων παραγωγής.

Υπεραξία είναι η διαφορά μεταξύ της αξίας που παράγει η εργατική δύναμη και της αξίας της ίδιας της εργατικής δύναμης. Δηλαδή, στον καπιταλισμό η εργατική δύναμη πληρώνεται στην αξία της, και όχι στην μεγαλύτερη αξία που η ίδια παράγει. Είναι δηλ. η απόσπαση απλήρωτης δουλειάς του εργάτη από τον κεφαλαιοκράτη.

Διακρίνουμε την αποσπώμενη υπεραξία σε σχετική και απόλυτη. **Σχετική υπεραξία** είναι η υπεραξία που προκύπτει από την συντόμευση του αναγκαίου χρόνου εργασίας. **Απόλυτη υπεραξία** είναι η υπεραξία που παράγεται με την παράταση της εργάσιμης ημέρας.

Η παραγωγή της υπεραξίας και η ιδιοποίησή της από τους καπιταλιστές είναι η ουσία της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, ο βασικός οικονομικός νόμος-ο πυρήνας του καπιταλισμού. «Σ' αυτό το είδος της ανταλλαγής ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία θεμελιώνεται ο κεφαλαιοκρατικός τρόπος παραγωγής ή το μισθωτό σύστημα» (Μαρξ).

Σε αυτή τη βάση, ο χρόνος εργασίας διακρίνεται σε:

αναγκαίο χρόνο εργασίας ή αναγκαία εργασία, που αντιστοιχεί στην παραγωγή αξίας ίση με την αξία της εργατικής δύναμης (για να τρέφεται, να εκπαιδεύεται, να αναπαράγεται κ.λπ. ο εργάτης) και **πρόσθετο χρόνο εργασίας ή υπερεργασία**, που αντιστοιχεί στην παραγωγή της υπεραξίας.

Άρα, ο εργάτης πληρώνεται για τον κοινωνικά αναγκαίο χρόνο εργασίας και όχι για την υπερεργασία, ωστόσο φαίνεται να πληρώνεται για όλο το χρόνο εργασίας. Γι' αυτό λέμε ότι ο μισθός συγκαλύπτει την εκμετάλλευση, μιας και εμφανίζεται ως αντίτιμο όλης της εργασίας.

Στη βάση αυτών, η αξία των εμπορευμάτων κατά βάση διαμορφώνεται από την εργασία που ενσωματώνουν κι όχι από το ύψος των μισθών. «Η ανταμοιβή για την εργασία και το ποσό της εργασίας είναι δύο ολότελα διαφορετικά πράγματα» (Μαρξ).

Πού παράγεται η υπεραξία;

Σύμφωνα με τον Μαρξ **η υπεραξία παράγεται από τους εργαζόμενους**, αλλά όχι από το σύνολο των εργαζομένων, **μέσα στη διαδικασία της παραγωγής αξιών** χρήσης και αξιών και **πραγματούνεται** στον τομέα της κυκλοφορίας **με την πώληση**.

Μάζα υπεραξίας (υ) είναι η συνολική ποσότητα υπεραξίας που αποσπά ο καπιταλιστής.

Το **Ποσοστό υπεραξίας (υ')** ή **βαθμός εκμετάλλευσης** εκφράζεται με το κλάσμα της μάζας της υπεραξίας (υ) προς το μεταβλητό κεφάλαιο (μ) επί τοις εκατό ($υ / μ * 100$) ή αλλιώς με το κλάσμα του πρόσθετου χρόνου εργασίας προς τον αναγκαίο χρόνο εργασίας επί τοις εκατό (πρόσθετος / αναγκαίος χρόνος εργασίας*100).

Με κριτήριο την παραγωγή υπεραξίας, οι εργαζόμενοι διακρίνονται σε αυτούς που παράγουν υπεραξία (παραγωγικοί) και σε αυτούς που δεν παράγουν (μη παραγωγικοί). Η εργασία τους διακρίνεται αντίστοιχα σε παραγωγική και μη παραγωγική εργασία.

Στους ισολογισμούς των επιχειρήσεων, το κόστος των παραγωγικών εργατών συμπεριλαμβάνεται στο

κόστος παραγωγής και αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα του κόστους πωλήσεων και της υπεραξίας.

Σε αντίθεση, το κόστος των μη παραγωγικών εργατών δεν συμπεριλαμβάνεται στο κόστος παραγωγής και δεν αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα του κόστους πωλήσεων και της υπεραξίας, γιατί πρόκειται για δαπάνη που αυξάνει τα «γενικά έξοδα» (μη παραγωγικά) του βιομηχανικού κεφαλαίου χωρίς να αυξάνει την υπεραξία. Κι όπως αναφέρει ο Μαρξ στο Κεφάλαιο, είναι δαπάνη

«για την πραγματοποίηση ήδη δημιουργημένων αξιών, αφαιρεί τμήμα από την υπεραξία και, όπως κάθε δαπάνη αυτού του είδους, μειώνει το ποσοστό κέρδους. Η αύξηση της μη παραγωγικής εργασίας είναι πάντα αποτέλεσμα της αύξησης της υπεραξίας και ποτέ αιτία της».

Αυτή η μεθοδολογική διάκριση του Μαρξ δεν σημαίνει ότι οι μισθωτοί και διευθυνόμενοι εργάτες και εργαζόμενοι που εργάζονται στους άλλους τομείς δεν υφίστανται εκμετάλλευση ή ότι δεν ανήκουν στην εργατική τάξη. Αντιθέτως, όπως υποστηρίζει ο Μαρξ στο Κεφάλαιο,

«δίνουν κέρδος, όχι γιατί δημιουργούν άμεσα υπεραξία, αλλά γιατί βοηθούν στη μείωση των εξόδων πραγματοποίησης της υπεραξίας στο βαθμό που εκπληρώνουν εν μέρει απλήρωτη εργασία».

Η εργασία τους είναι απολύτως αναγκαία για τη λειτουργία της επιχείρησης και γενικά την αναπαραγωγή της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής και υφίσταται την εκμετάλλευση του κεφαλαίου. Είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι η μεγάλη πλειοψηφία των μη παραγωγικών εργατών ανήκουν στην εργατική τάξη.

Για να προκύψει το καθαρό επιχειρηματικό κέρδος απαιτείται να αφαιρεθούν από την υπεραξία τα έξοδα διοικητικής λειτουργίας, τα έξοδα διάθεσης (σε αυτές τις δυο κατηγορίες εξόδων περιλαμβάνονται και οι μισθοί των μη παραγωγικών εργατών), τα χρηματοοικονομικά έξοδα, καθώς και ο φόρος εισοδήματος που πληρώνει η επιχείρηση στο κράτος.

Το ποσοστό κέρδους και η υπεραξία

Το **Κέρδος (κ)** είναι η μετασχηματισμένη έκφραση της υπεραξίας. «Ονομάζω κέρδος την υπεραξία ή το μέρος της συνολικής αξίας του εμπορεύματος στο οποίο είναι αντικειμενοποιημένη η υπερεργασία ή απλήρωτη εργασία του εργαζόμενου» (Μαρξ). Η υπεραξία και το κέρδος έχουν αναλογική σχέση μεταξύ τους αλλά δεν ταυτίζονται.

Ποσοστό κέρδους (κ') είναι η μετασχηματισμένη έκφραση του ποσοστού υπεραξίας. Ενώ το κέρδος είναι δημιούργημα της εργατικής δύναμης (του μεταβλητού κεφαλαίου) και της υπεραξίας, παρουσιάζεται ως δημιούργημα όλου του επενδυμένου κεφαλαίου (σταθερού και μεταβλητού), μιας και τα καπιταλιστικά έξοδα παραγωγής αποτελούνται από τα έξοδα για τα μέσα παραγωγής (σταθερό) και το μισθό εργασίας (μεταβλητό). Άρα, το ποσοστό κέρδους συγκαλύπτει την εκμετάλλευση.

Το Ποσοστό κέρδους εκφράζεται με το κλάσμα της μάζας της υπεραξίας (υ) προς σταθερό + μεταβλητό κεφάλαιο (σ+μ) επί 100. Δηλ.: **$K' = (u/\sigma + \mu) * 100$**

Ιστορικό χαρακτηριστικό του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής είναι η **τάση πτώσης του μέσου ποσοστού κέρδους**. Στον πυρήνα της η **θεμελιακή αντίφαση που αφορά την οργανική σύνθεση του κεφαλαίου**: Το τμήμα της υπεραξίας που επενδύεται κάθε φορά στα νέα σύγχρονα μέσα παραγωγής (προγράμματα και αυτοματοποιημένες μηχανές) και αναπτύσσει την παραγωγικότητα της εργασίας τείνει

να είναι όλο και μεγαλύτερο απ' το τμήμα της υπεραξίας που επενδύεται σε εργάτες. Άρα η παραγωγικότητα της εργασίας στη νέα εποχή τείνει να αυξάνει το ποσοστό της υπεραξίας λιγότερο απ' τους ρυθμούς της δικής της αύξησης. Επομένως η αύξηση της παραγωγικότητας, εφ' όσον οι μισθοί δεν μειώνονται, προκαλεί πλέον μακροπρόθεσμα κρίση στους ρυθμούς αύξησης της σχετικής υπεραξίας, **κρίση στο ποσοστό κέρδους**.

Η οποιαδήποτε πτώση του ποσοστού κέρδους δε σημαίνει από μόνη της και την εκδήλωση των φαινομένων της οικονομικής κρίσης. Υπάρχουν χρονικές περίοδοι όπου είναι δυνατή η συνύπαρξη της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους με την οικονομική ανάπτυξη. Η εκδήλωση της οικονομικής κρίσης είναι αποτέλεσμα της διαχρονικής επίδρασης της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους. Η πτώση του ποσοστού κέρδους **από ένα σημείο και κάτω, και με ένα δοσμένο βαθμό εκμετάλλευσης**, κάνει ασύμφορη τη χρησιμοποίηση των μέσων παραγωγής για την καπιταλιστική εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης, γεγονός που προκαλεί διαταραχές στη διαδικασία του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής, κρίσεις και καταστροφή κεφαλαίου.

Η πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους δεν σημαίνει ότι από την ύπαρξη του καπιταλιστικού συστήματος το ποσοστό κέρδους πέφτει συνεχώς για να φτάσει κάποτε σε μηδενικό επίπεδο.

Πρόκειται για μια **ιστορική εγγενή τάση** του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής που λειτουργεί παράλληλα με τους παράγοντες που την αντιρροπούν, ανεβάζοντας το ποσοστό κέρδους πρόσκαιρα. Άρα το ποσοστό κέρδους δεν πέφτει πάντα. Στην «καρδιά» της βρίσκεται η αλληλεπίδραση ανάμεσα στην οργανική σύνθεση του κεφαλαίου, την παραγωγικότητα της εργασίας, τη συσσώρευση του κεφαλαίου και την εκμετάλλευση.

Το ποσοστό υπεραξίας: Η περίπτωση της «ΣΙΔΕΝΟΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΑΛΥΒΑ Α.Ε»(εφεξής ΣΙΔΕΝΟΡ)

Τα στοιχεία που ακολουθούν βασίστηκαν στις δημοσιευμένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας και αφορούν τα έτη 2013 έως και 2018. Στο διάστημα αυτό απασχολούσε κατά έτος, και κατά μέσο όρο 304 άτομα προσωπικό.

Η δύσκολη από την πλευρά μας προσπάθεια έγινε ακόμα δυσκολότερη λόγω έλλειψης απαραίτητων στοιχείων που δεν υπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις. Για παράδειγμα, η μαρξιστική πολιτική οικονομία στηρίζεται στις αξίες ενώ τα μεγέθη των ισολογισμών είναι βασισμένα σε τιμές οι οποίες αποκλίνουν από τις αξίες.

Μπορεί, όμως, οι αξίες να αποκλίνουν από τις τιμές, αλλά ωστόσο οι αξίες και οι τιμές δεν είναι άσχετες μεταξύ τους, είναι ανάλογες. Επομένως η απόκλιση επηρεάζει τα απόλυτα μεγέθη και όχι την τάση τους, τη δυναμική τους εξέλιξη.

Και αυτό που ενδιαφέρει είναι η ανάδειξη της τάσης τριών δεικτών που μπορούν να παρακολουθήσουν την διαδικασία αξιοποίησης του κεφαλαίου και να αποκαλύψουν το βαθμό εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης: του ποσοστού υπεραξίας, της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου και του ποσοστού κέρδους.

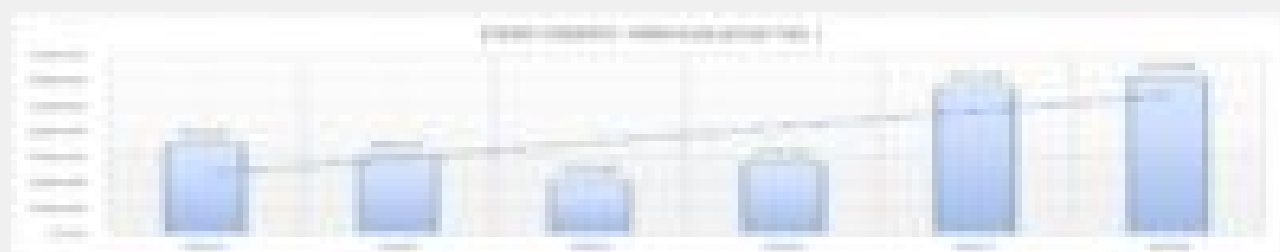
Επίσης όταν συγκρίνονται οικονομικά μεγέθη διαφόρων ετών για να μπορέσουμε να προσδιορίσουμε την πραγματική μεταβολή τους οφείλουμε να τα αποπληθωρίσουμε σε σταθερές τιμές ενός έτους βάσης, έτσι ώστε να είναι απαλλαγμένα από την επίδραση του πληθωρισμού. Δεν το κάναμε επειδή έχουμε την πεποίθηση ότι ο αποπληθωρισμός των στοιχείων, όπως και στην περίπτωση της μετατροπής των αξιών σε τιμές, δεν αλλάζει την τάση τους. Εξάλλου, ο πληθωρισμός τα εξεταζόμενα χρόνια 2013-2018 ήταν αρνητικός.

Η κρυμμένη αλήθεια σε αριθμούς

Στον πίνακα που ακολουθεί έγιναν αναμορφώσεις σε ορισμένα ποσά έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται κατά το δυνατό με τις μαρξιστικές κατηγορίες και να προσεγγίζουν, όσο είναι δυνατόν, με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια τα μεγέθη που εξετάζουμε **[i]**.

Ιδού τι αποκαλύπτουν οι αριθμοί:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Μ.ΟΡΟΣ
ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ	128.844.740,00 €	126.609.739,00 €	143.650.800,00 €	98.001.177,00 €	269.365.150,00 €	389.065.935,00 €	192.589.590,17 €
ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΩΝ	114.475.407,58 €	110.853.120,20 €	132.424.688,58 €	84.096.676,62 €	239.329.369,28 €	353.985.315,20 €	172.527.429,58 €
ΕΤΗΣΙΑ ΜΑΖΑ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ (Υ)	14.369.332,42 €	15.756.618,80 €	11.226.111,42 €	13.904.500,38 €	30.035.780,72 €	35.080.619,80 €	20.062.160,59 €
ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (Μ)	4.074.466,03 €	5.183.938,11 €	5.308.030,03 €	5.020.361,69 €	5.235.974,67 €	5.713.665,20 €	5.089.405,95 €
ΕΤΗΣΙΑ ΝΕΑ ΑΞΙΑ (Σ+Μ)	18.443.798,45 €	20.940.556,91 €	16.534.141,45 €	18.924.862,07 €	35.271.755,39 €	40.794.285,00 €	25.151.566,54 €
ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ=((Υ/Μ)*100)	352,67	303,95	211,49	276,96	573,64	613,98	394,19
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΑΖΑ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ =(Υ/300)	47.897,77 €	52.522,06 €	37.420,37 €	46.348,33 €	100.119,27 €	116.935,40 €	66.873,87 €
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΗΜΕΡΑ	6,23	6,02	5,43	5,88	6,81	6,88	6,18
ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΗΜΕΡΑ	1,77	1,98	2,57	2,12	1,19	1,12	1,62
ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΕΡΓΑΤΗ	36.379,16	35.751,30	35.624,36	35.605,40	34.675,33	36.676,06	35.756,95
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΤΩΝ	112,00	145,00	149,00	141,00	151,00	156,00	142,33
ΕΤΗΣΙΑ ΜΑΖΑ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΑΝΑ ΕΡΓΑΤΗ	128.297,61	308.666,34	75.343,03	98.613,48	198.912,46	224.875,77	140.951,95
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ	233,73	225,73	203,69	220,42	255,47	257,98	239,30
ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ	66,27	74,27	96,31	79,58	44,53	42,02	60,70
ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΜΗΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ	9,35	9,03	8,15	8,82	10,22	10,32	9,57
ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΜΗΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ	2,65	2,97	3,85	3,18	1,78	1,68	2,43
ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΒΕΤΙΑ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,79
ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΒΕΤΙΑ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,21
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ =(ΝΕΑ ΑΞΙΑ/Μ)	4,53	4,04	3,11	3,77	6,74	7,14	4,94
ΕΠΙΣΗΜΩΣΗ: ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΗΜΕΡΑ- 8, ΜΗΝΑΣ- 205, ΕΤΟΣ- 2.408. ΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΒΔΟΜΑΔΑ- 5, ΜΗΝΑΣ - 25, ΕΤΟΣ - 300							

Οι εργαζόμενοι εργάζονταν μια - δυο ώρες για τον εαυτό τους, έξι για τους ιδιοκτήτες της ΣΙΔΕΝΟΡ!

Από τους παραπάνω πίνακες προκύπτουν τα εξής:

Το **2013** το ετήσιο ποσοστό υπεραξίας ήταν 352,67%.

Η ημερήσια μάζα της υπεραξίας ήταν 47,8 χιλιάδες ευρώ και η ετήσια στα 14,3 εκατομμύρια ευρώ.

Η Οργανική Σύνθεση του Κεφαλαίου (ΟΣΚ) ήταν στο 27,10% και το ποσοστό κέρδους στο 12,55%.

Η παραγωγικότητα της εργασίας ήταν 4,53.

Οι εργαζόμενοι της ΣΙΔΕΝΟΡ δούλευαν ημερησίως 1,77 ώρες για τον εαυτό τους και 6,23 ώρες χωρίς πληρωμή για τους κεφαλαιοκράτες, δηλ. για την παραγωγή της υπεραξίας.

Το **2014**, σε σχέση με το 2013, υπήρξε μείωση της Οργανικής Σύνθεσης του Κεφαλαίου (ΟΣΚ) κατά 24,76% και μείωση του ποσοστού υπεραξίας κατά 13,81%.

Αυτή η διπλή μείωση της ΟΣΚ και του ποσοστού υπεραξίας οδήγησε στην άνοδο του ποσοστού κέρδους κατά 13,23% φτάνοντάς το στο 14,21%.

Το ετήσιο ποσοστό υπεραξίας έπεσε στο 303,95% λόγω της μεγαλύτερης μείωσης της μάζας της υπεραξίας ανά εργάτη κατά 15,3% όσο και της μεγαλύτερης μείωσης της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 10,82% σε σχέση με τη μείωση του κόστους ανά εργάτη κατά 1,73%. Η ημερήσια μάζα της υπεραξίας ανέβηκε στις 52,5 χιλ. ευρώ και η ετήσια στα 15,7 εκατ. ευρώ.

Οι εργαζόμενοι εργάζονταν ημερησίως 1,98 ώρες για τον εαυτό τους και 6,02 ώρες για τους κεφαλαιοκράτες της ΣΙΔΕΝΟΡ.

Το **2015** σε σχέση με το 2014 η αύξηση κατά 17,51% της ΟΣΚ σε συνδυασμό με την μείωση κατά 30,42% του ποσοστού υπεραξίας οδήγησε στην πτώση του ποσοστού κέρδους κατά 40,39%, φτάνοντάς το στο 8,47%.

Το ετήσιο ποσοστό υπεραξίας έπεσε στο 211,49% λόγω της μεγαλύτερης μείωσης της μάζας της υπεραξίας ανά εργάτη κατά 30,67% όσο και της μεγαλύτερης μείωσης της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 23,02% σε σχέση με τη μείωση του κόστους ανά εργάτη κατά 0,36%.

Η ημερήσια μάζα της υπεραξίας έπεσε στις 37,4 χιλ. ευρώ και η ετήσια στα 11,2 εκατ. ευρώ.

Οι εργαζόμενοι εργάζονταν ημερησίως 2,57 ώρες για τον εαυτό τους και 5,43 ώρες για τους κεφαλαιοκράτες.

Το **2016**, σε σύγκριση με το 2015, η μείωση κατά 34,27% της ΟΣΚ σε συνδυασμό με την αύξηση κατά 30,96% του ποσοστού υπεραξίας, οδήγησε στη θεαματική άνοδο του ποσοστού κέρδους κατά 95,16% φτάνοντάς το στο 16,53%.

Το ετήσιο ποσοστό υπεραξίας ανέβηκε στο 276,96%, λόγω του ότι τόσο η μάζα της υπεραξίας ανά εργάτη ανέβηκε κατά 30,89%, όσο και η παραγωγικότητα της εργασίας ανέβηκε κατά 21,22% και το κόστος ανά εργάτη μειώθηκε κατά 0,05%.

Η ημερήσια μάζα της υπεραξίας ανέβηκε στις 46,3 χιλ. ευρώ και η ετήσια στα 13,9 εκατ. ευρώ.

Οι εργαζόμενοι εργάζονταν ημερησίως 2,12 ώρες για τον εαυτό τους και 5,88 ώρες για τους κεφαλαιοκράτες.

Το **2017**, σε σύγκριση με το 2016, η μεγαλύτερη αύξηση της ΟΣΚ κατά 183,87%, σε σχέση με την αύξηση του ποσοστού υπεραξίας κατά 107,12%, ρίχνει το ποσοστό κέρδους κατά 24,08%, φτάνοντάς το στο 12,55%.

Το ετήσιο ποσοστό υπεραξίας υπερδιπλασιάζεται κατά 107,12% και φτάνει στο 573,64%!

Αυτό οφείλεται στην εκτίναξη της υπεραξίας ανά εργάτη κατά 101,71%, της ανόδου της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 78,78%, σε συνδυασμό με την πτώση του κόστους ανά εργάτη κατά

2,61%.

Η ημερήσια μάζα της υπεραξίας εκτινάσσεται κι αυτή στις 100,1 χιλ. ευρώ και η ετήσια στα 30 εκατ. ευρώ.

Οι εργαζόμενοι, το 2017, εργάζονταν ημερησίως 1,19 ώρες για τον εαυτό τους και 6,81 ώρες για τους κεφαλαιοκράτες.

Ποσοστό υπεραξίας στη ΣΙΔΕΝΟΡ, το 2018: 614%!

Το ίδιο συμβαίνει και το 2018 σε σύγκριση με το 2017.

Η μεγαλύτερη αύξηση κατά 36,32% της ΟΣΚ σε σχέση με την αύξηση του ποσοστού της υπεραξίας κατά 7,03% οδηγεί στην πτώση του ποσοστού κέρδους κατά 21,04%, ρίχνοντάς το στο 9,91%.

Το ετήσιο ποσοστό υπεραξίας εκτινάσσεται κι άλλο, φτάνει στα 613,98%!

Αυτό οφείλεται τόσο στη μεγαλύτερη άνοδο της υπεραξίας ανά εργάτη κατά 13,05%, όσο και της μεγαλύτερης ανόδου της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 5,93% σε σχέση με την άνοδο του κόστους ανά εργάτη κατά 5,63%.

Η ημερήσια μάζα της υπεραξίας ανεβαίνει στις 116,9 χιλ. ευρώ και η ετήσια στα 35 εκατ. ευρώ.

Οι εργαζόμενοι, το 2018, εργάζονταν ημερησίως 1,98 ώρες για τον εαυτό τους και 6,02 ώρες για τους κεφαλαιοκράτες!

Εκμετάλλευση, τόσο με κέρδη όσο και με ζημιές

Με βάση σύγκρισης το 2013, παρατηρούμε ότι στην εξαετία 2013 – 2018, ο μεγαλύτερος μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της Οργανικής Σύνθεσης Κεφαλαίου 25,66%, σε σχέση με το μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης του ποσοστού υπεραξίας 15,20%, οδηγεί σε πτώση του ποσοστού κέρδους με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,11%.

Για την ίδια περίοδο ο μεγαλύτερος μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας 11,76% σε σχέση με το μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης του κόστους εργασίας (0,14%) οδηγεί στην αύξηση του ποσοστού υπεραξίας με μέσο ετήσιο ρυθμό 15,20%.

Επίσης ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της μάζας της υπεραξίας κατά 24,28% οφείλεται στην μέση ετήσια αύξηση του βαθμού εκμετάλλευσης κατά 15,20% και στην μέση ετήσια αύξηση του αριθμού των εργατών κατά 6,30%.

Την εξεταζόμενη περίοδο **ο μέσος όρος του ποσοστού υπεραξίας ήταν 394,19%**, ο μέσος όρος της ημερήσιας μάζας της υπεραξίας ήταν 66,8 χιλ. ευρώ και της ετήσιας μάζας της υπεραξίας ήταν 20 εκατ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά τον χρόνο εργασίας και την κατανομή του για την εξαετία 2013-2018 προκύπτουν τα εξής:

Οι εργαζόμενοι για να παράγουν την αξία που αναπληρώνει την εργατική τους δύναμη εργάζονταν ημερησίως 1,62 ώρες.

Τις υπόλοιπες 6,38 ώρες παρήγαγαν την υπεραξία, δηλαδή δούλευαν χωρίς πληρωμή για τους κεφαλαιοκράτες.

Επομένως ανά μήνα εργάζονταν 5,06 μέρες για τον εαυτό τους και 19,94 μέρες χωρίς πληρωμή, απλήρωτες ημέρες τις οποίες σφετερίζονταν οι ιδιοκτήτες και μέτοχοι της ΣΙΔΕΝΟΡ.

Και κατ' έτος εργάζονταν 60,7 μέρες για τον εαυτό τους και 239,3 μέρες χωρίς πληρωμή για τους

κεφαλαιοκράτες.

Συνολικά στην εξαετία 2013-2018 εργάστηκαν κατά μέσο όρο 1,21 χρόνια για τον εαυτό τους και 4,79 χρόνια χωρίς πληρωμή για τα αφεντικά της ΣΙΔΕΝΟΡ !

Τα χρόνια 2013-2016 ήταν ζημιογόνα, ενώ το 2017 και 2018 ήταν κερδοφόρα. Είναι αξιοσημείωτο ότι καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των ζημιών διαδραμάτισε το χρηματοοικονομικό κόστος το οποίο κυμάνθηκε κατά μέσο όρο στην εξαετία 2013-18 στα 13,7 εκατ. ευρώ. Το τραπεζικό κεφάλαιο ρουφά ως «ζόμπι» το κέρδος του βιομηχανικού κεφαλαίου.

Η ουσία είναι ότι **τόσο από το 2013 - 2016 που η ΣΙΔΕΝΟΡ είχε ζημίες, όσο και το 2017-2018 που επέστρεψε στην κερδοφορία, οι εργαζόμενοι ήταν αντικείμενο εκμετάλλευσης και μάλιστα αισχρής.** Αξίζει να επαναλάβουμε ότι ο βαθμός εκμετάλλευσης των εργαζομένων ήταν από το 2013-2018 αντίστοιχα κατ' έτος: 352,67%, 303,95%, 211,49%, 276,96%, 573,64%, 613,98%.

Και όλα αυτά, **είτε κυβερνούσε η ΝΔ με το ΠΑΣΟΚ και το ΛΑΟΣ, είτε ο ΣΥΡΙΖΑ με τους ΑΝΕΛ και τους ΠΡΑΣΙΝΟΥΣ.** Είτε με μνημόνια και με «εποπτεία» της τρόικας, είτε με την (ψευδεπίγραφη) «έξοδο από τα μνημόνια» και με την «επιτήρηση» της ΕΕ και της ΕΚΤ. Είτε με κρίση, είτε με την έξοδο από αυτήν και την είσοδο στην (αναιμική, σαθρή και αντιδραστική) καπιταλιστική ανάπτυξη. Χωρίς να παραγνωρίζουμε ότι η κρίση και τα αστικά μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπισή τους, τα μνημόνια και η επιτήρηση, χειροτέρευσαν δραματικά την κατάσταση.

Πάλι για ουσιαστικές αυξήσεις και μείωση του χρόνου εργασίας

Το ποσοστό υπεραξίας αναδεικνύει την αναγκαιότητα της πάλης για ουσιαστικές αυξήσεις. Δηλαδή, για **αυξήσεις σύμφωνα με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας «συν ένα ευρώ»** και όχι σύμφωνα μόνο με την κερδοφορία ή με την αύξηση του ΑΕΠ.

Οι δυο τελευταίοι παράγοντες κάνουν ακόμη πιο καθαρή, πιο εύγλωττη, πιο οξεία την αντίθεση κεφαλαίου – εργασίας καθώς και την απληστία του κεφαλαίου. Τροφοδοτούν με πρόσθετα επιχειρήματα την πάλη των εργαζομένων για αυξήσεις. Όμως, όπως αποδεικνύεται από το παράδειγμα της ΣΙΔΕΝΟΡ, στην περίοδο των ζημιών δεν είναι απαραίτητο να κλείνει μια επιχείρηση, όπως ισχυρίζονται οι διευθύνοντες σύμβουλοι και αποδέχονται τα αστικά κόμματα για να πετυχαίνουν μειώσεις των μισθών, ενώ την ίδια περίοδο μπορεί να αυξάνεται και η εκμετάλλευση.

Το ποσοστό υπεραξίας αναδεικνύει κυρίως, την ανάγκη πάλης για τη **μείωση του χρόνου της εργάσιμης μέρας και της κατανομής του, χωρίς μειώσεις μισθών.** Την πάλη για αλλαγή της σχέσης μεταξύ του αναγκαίου χρόνου και του χρόνου υπερεργασίας, η αλλιώς για την αλλαγή της σχέσης μεταξύ της αναγκαίας εργασίας και της υπερεργασίας, δηλαδή για τη μείωση του ποσοστού υπεραξίας. Επομένως η μείωση του ποσοστού υπεραξίας δηλαδή η μείωση του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης πρέπει να είναι ένα από τα βασικά κριτήρια για τη χάραξη των αιτημάτων πάλης του εργατικού κινήματος.

Το βασικότερο συμπέρασμα όμως είναι η ανάγκη για την κατάργηση της εκμετάλλευσης, για την κατάργηση του συστήματος της μισθωτής εργασίας και του νόμου της υπεραξίας. Δηλαδή, για την επαναστατική υπέρβαση του καπιταλισμού με την οικοδόμηση της κομμουνιστικής κοινωνίας, χωρίς μισθωτή σκλαβιά και εκμετάλλευση.

---

[i] Οι αναμορφώσεις αφορούν τα κονδύλια «ετήσιο κόστος πωλήσεων» και «ετήσιο κόστος εργαζομένων στην παραγωγή».

Συγκεκριμένα από τα εν λόγω κονδύλια που υπάρχουν στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της ΣΙΔΕΝΟΡ αφαιρέθηκαν ο Φόρος μισθωτών υπηρεσιών και η εισφορά αλληλεγγύης των εργαζομένων διότι αποτελούν τμήμα της υπεραξίας.

Λόγω έλλειψης στοιχείων για τον αριθμό των εργαζομένων που συμπεριλαμβάνονται στο ετήσιο κόστος των πωλήσεων έτσι ώστε να υπολογίσουμε τον ετήσιο μέσο όρο των μεικτών τους αποδοχών- μέσα από το λόγο των μεικτών αποδοχών/αριθμό των εργαζομένων -πράγμα που θα μας έδινε τη δυνατότητα να υπολογίσουμε και το Φ.Μ.Υ και την εισφορά αλληλεγγύης, αναγκαστήκαμε να προσδιορίσουμε, με άλλο τρόπο και κατά προσέγγιση, το μέσο όρο των ετήσιων μεικτών αποδοχών αυτών των εργαζομένων. Έτσι διαιρέσαμε το σύνολο των ετήσιων μεικτών αποδοχών του συνόλου των εργαζομένων, εξαιρουμένων των μεικτών αποδοχών των μελών του Δ.Σ και των ανωτάτων διευθυντικών στελεχών, δια το συνολικό αριθμό των εργαζομένων. Από το πηλίκο της διαίρεσης αφαιρέσαμε το -κατ' εκτίμηση- ποσοστό(16%) των εισφορών των εργαζομένων στο ΙΚΑ και έτσι υπολογίσαμε το μέσο όρο των ετήσιων μεικτών αποδοχών των εργαζομένων χωρίς το Φ.Μ.Υ και την εισφορά αλληλεγγύης.

Όμως δεν τελειώσαμε εδώ γιατί έως τώρα έχουμε υπολογίσει κατά προσέγγιση το μέσο όρο των ετήσιων μεικτών αποδοχών του συνόλου των εργαζομένων. Εμάς όμως μας ενδιαφέρει να υπολογίσουμε το μέσο όρο των ετήσιων αποδοχών των εργαζομένων που συμπεριλαμβάνονται στην παραγωγή. Γι' αυτό εργαστήκαμε ως εξής: Αφού γνωρίζουμε τόσο το ετήσιο κόστος των εργαζομένων στην παραγωγή, όσο και το ετήσιο συνολικό κόστος των εργαζομένων υπολογίσαμε επί τοις εκατό την αναλογία του κόστους των εργαζομένων στην παραγωγή προς το συνολικό κόστος των εργαζομένων. Το γινόμενο του πολλαπλασιασμού του ποσοστού αυτού επί το Φ.Μ.Υ το αφαιρέσαμε από το δοσμένο από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης κόστος των εργαζομένων που συμπεριλαμβάνονται στο κόστος των πωλήσεων και έτσι υπολογίσαμε τόσο το «ετήσιο κόστος των εργαζομένων στην παραγωγή», όσο και το «ετήσιο κόστος πωλήσεων» έτσι όπως εμφανίζονται, αναμορφωμένα, στον παραπάνω πίνακα.

Για τη διεξαγωγή των υπολογισμών και των συμπερασμάτων έχει γίνει η παραδοχή ότι η εργατική δύναμη πληρώνεται στην αξία της καθώς επίσης κι ότι η ένταση της εργασίας και η διάρκεια της εργάσιμης ημέρας έχουν παραμείνει σταθερές.